

29 יוני 2017
ה' תמוז תשע"ז

קול קורא למוסדות המתוקצבים ע"י ות"ת להתנעת וחיזוק הפעילות לקידום הבינלאומיות

א. מבוא ורציונל

המועצה להשכלה גבוהה והוועדה לתכנון ותקצוב הציבו את קידום הבינלאומיות בהשכלה גבוהה בכלל, ובהוראה בפרט, כיעד מרכזי בתכנית הרב שנתית החדשה (תשע"ז-תשפ"ב). כמו כן, קיבלה ות"ת החלטה ביום 9.9.2016 לפיה הוקצה תקציב לשנת תשע"ז לטובת קידום נושא הבינלאומיות במערכת ההשכלה הגבוהה בישראל (להלן "החלטת ות"ת"). המוטיבציה העיקרית של מל"ג/ות"ת הינה העלאת הרמה והתחרותיות של האקדמיה הישראלית. עם זאת, אין ספק, כי למהלך כזה יכולה להיות גם תרומה נוספת למוסדות להשכלה גבוהה, כמו יצירת וחיזוק המוניטין הבינלאומי, אפשרות לשימור תחומים ייחודיים/בעלי ביקוש נמוך, גיוון מקורות ההכנסה ומקור רווח אפשרי, צמצום חרמות אקדמיים ועוד. מעבר לכך, לקידום הבינלאומיות בהשכלה הגבוהה תהיה ודאי גם תרומה רבה למדינת ישראל בכלל - מדינית ודיפלומטית, חברתית (תרומה ליצירת חברה רב-תרבותית), כלכלית (דרך brain circulation ושיפור איכות ההכשרה לשוק העבודה) ועוד.

ניתן לפתח "בינלאומיות בהשכלה גבוהה" במספר מישורים: (i) קידום שיתופי פעולה מחקריים בינלאומיים; (ii) פיתוח בינלאומיות בהוראה (הן הגעה של סטודנטים בינלאומיים למוסד הישראלי¹ והן הקניית כישורים בינלאומיים לסטודנטים בישראל); (iii) בניית יכולות מוסדיות מקומיות באמצעות שיתופי פעולה בינלאומיים². האקדמיה הישראלית מתאפיינת מאז ימיה הראשונים בשיתופי פעולה מחקריים בינלאומיים ענפים. עם זאת, מערכת ההשכלה הגבוהה בישראל אינה מפותחת מאוד בתחום של בינלאומיות בהוראה. שיעור הסטודנטים הבינלאומיים³ הלומדים לתואר מלא בישראל עומד על כ-1.4%⁴ ונמוך ביותר ביחס לממוצע מדינות ה-OECD העומד על כ-9%. כמו כן, ברמת המוסדית, מרבית המוסדות להשכלה גבוהה אינם ערוכים כראוי לגייס ולקלוט

¹ בשיבותיהן מיום 22.6.17 של ות"ת ומיום 19.7.17 של מל"ג אימצו מל"ג וות"ת נייר מדיניות בנושא סטודנטים בינלאומיים בישראל [\(ראו קישור\)](#).

² הכוונה לפיתוח יכולות מקומיות בנושאים כגון שילוב אוכלוסיות מיוחדות, הכשרת סגל הוראה, טכני, ומחקרי, בניית תכניות לימוד, מנגנוני קרדיטציה והכרה הדדית, פיתוח טכנולוגיות הוראה, אימוץ תהליכים ועמידה ב"תקני איכות" בינלאומיים, סיוע למדינות מתפתחות וכיו"ב.

³ אנו מגדירים סטודנט/ית בינלאומי/ת כסטודנט/ית שאיננו/ה תושב ישראל, הלומד/ת במוסד להשכלה גבוהה מוכר ע"י המל"ג.
⁴ הספירה מתייחסת לשיעור הסטודנטים הבינלאומיים הלומדים לתואר מלא מתוך כלל הסטודנטים הלומדים לתואר מלא הלומדים במוסדות להשכלה גבוהה בישראל, כולל באוניברסיטה הפתוחה.

סטודנטים בינלאומיים, והטיפול בסטודנטים אלו לרוב לוקה בחסר. בעיקר עולה כי קיים פער ברמת תשתיות מתאימות במוסדות, אשר פיתוחן הינו תנאי הכרחי לגיוס ולקליטה של מספר משמעותי של סטודנטים בינלאומיים ברמה אקדמית גבוהה.

בנוסף לכך, חוויית הלימוד של הסטודנט הישראלי היא בדרך כלל מקומית ולא גלובלית⁵ - וזאת גם כאשר קיימת הטרוגניות/רב-תרבותיות בתוך הקמפוס. ישנן יחסית מעט תכניות לתארים משותפים עם מוסדות בחו"ל, וכן מבחינת פעילויות הוראה של מוסדות ישראלים בחו"ל - אנו רואים מהלכים משמעותיים רק לאחרונה ורק בקרב מוסדות ספורים.

גם באספקט של שיתופי פעולה בינלאומיים לבניית יכולות מקומיות מוסדיות, נראה כי יש מקום להרחיב את הפעילות הישראלית. הניסיון המוצלח מאוד עד כה של שותפות ישראלית בפרויקטים כאלו במסגרת תכנית טמפוס וארסמוס+ האירופיות, מדגיש את החשיבות בפיתוח נוסף של ערוץ זה.

לאור הפוטנציאל הענף של בינלאומיות לפיתוח מערכת ההשכלה הגבוהה בישראל, החליטו מל"ג וות"ת לשים דגש מיוחד על הנושא ולפעול לקידומו בשנים הקרובות. המהלכים המרכזיים שמל"ג/ות"ת תוביל בנושא הינם: גיבוש חזון ויעדים ברמה הלאומית, הובלת מהלכים לאומיים למיתוג ושיווק ישראל כיעד לימודים אטרקטיבי בעולם, הסדרת הרגולציה האקדמית, התקצובית והתכנונית בנושאים הקשורים לבינלאומיות, פעולה להסרת החסמים ברמה הלאומית העומדים בפני סטודנטים בינלאומיים בהגעתם לישראל (כגון אשרות שהייה, עבודה וכיו"ב) וקידום יחסים אקדמיים ושיתופי פעולה עם מדינות אחרות בעולם.

קול קורא זה הינו יישום של מדיניות ות"ת כפי שבאה לידי ביטוי בהחלטת ות"ת מיום 9.9.2016, ומהווה פניה ראשונה של מל"ג וות"ת למוסדות בתקופת התכנית הרב-שנתית הנוכחית, לשם קידום בינלאומיות בהשכלה גבוהה ומתמקד בפיתוח האסטרטגיות המוסדיות והתשתיות האקדמיות והניהוליות (להלן "התשתיות") הנדרשות במוסדות לקראת הרחבת הפעילות הבינלאומית באקדמיה הישראלית בשנים הבאות.

קול קורא זה מיועד לאפשר למוסדות לגשת לנושא באופן אסטרטגי. הכוונה היא כי במרחב הפעילויות השונות לקידום בינלאומיות במחקר, בהוראה ובבניית יכולות מקומיות, כל מוסד יבחר את המנעד המתאים לו וההולם את חזונו, זהותו ומטרותיו הרחבות של המוסד, ויפעל להקמת התשתיות הנדרשות לעניין.

בשנים הבאות יבחנו מל"ג וות"ת את המשך תמיכתן בקידום פעילות הבינלאומיות במוסדות על פי מתווה התכנית הרב-שנתית.

ב. מטרות מרכזיות

שנות תשע"ז-תשע"ח יהיו שנות הכנה לנושא קידום בינלאומיות בהשכלה גבוהה.

⁵ בחוויית לימוד גלובלית הכוונה היא הכשרה של בוגר/ת אשר יוכלו להשתלב בקלות בעולם האקדמי הגלובלי ו/או בשוק העבודה הגלובלי. לשם כך ניתן לקדם הוראה באנגלית, תארים משותפים/כפולים, לשלב קורסים דיגיטליים בינלאומיים בתכנית הלימודים, לאפשר לסטודנטים ללמוד חלק מהתואר בחו"ל או להביא מרצים מחו"ל לארץ, לרענן את תכניות הלימוד מבחינת תכנים, לשלב בכיתה גישות מגוונות/דוגמאות מהקשרים שונים, להשתמש ברב-תרבותיות הקיימת בכיתה, להדריך את הסגל בנושאי רב-תרבותיות וכיתות מגוונות וכיו"ב.

במסגרת קול קורא זה מל"ג וות"ת יתמכו דרך הליך תחרותי, בקידום גיבוש אסטרטגיות מוסדיות לבינלאומיות והקמת התשתיות הנדרשות, בהתאם לאופי והיתרונות היחסיים של כל מוסד.

להלן היעדים המרכזיים של הקול הקורא:

- 1) המוסדות להשכלה גבוהה בישראל שיבחרו לעשות זאת, יגבשו חזון, אסטרטגיות ויעדים לחומש הקרוב בנושא הבינלאומיות, בהתאם לאופי, צרכי וחזון המוסד הרחבים.
- 2) אותם מוסדות יגדירו את התשתיות האקדמיות והניהוליות הנדרשות לקידום בינלאומיות, בהתאם לאסטרטגיה המוסדית, ויפעלו להקימן.
- 3) אותם מוסדות יקימו מערכות לאיסוף וניתוח נתונים אודות הפעילות הבינלאומית שלהם (כגון מספר ופילוח של סטודנטים בינלאומיים נכנסים, סטודנטים ישראלים הלומדים בחו"ל, ניידות סגל, שיתופי פעולה אקדמיים וכד'), וזאת כדי לבסס את האסטרטגיה והיעדים ולאפשר מעקב בזמן אמת לגבי הביצוע.

ג. עקרונות התכנית ותקצוב ות"ת

לאור העובדה שיש שונות וגיוון בין המוסדות בישראל בנושא, במסגרת קול קורא זה, כל מוסד שיבחר להשתתף, יגדיר את התשתיות הנדרשות למטרותיו, כאשר הצעד הראשון למהלך יהיה גיבוש אסטרטגיה מוסדית לנושא כולל קביעת יעדים ותכניות עבודה. בהתאם לכך, כל מוסד שטרם גיבש אסטרטגיה מוסדית לבינלאומיות יידרש לקיים חשיבה מוסדית ולגבש אסטרטגיה, כשלב הראשון, של התנעת הפעילות. לעומת זאת, מוסדות אשר כבר קבעו אסטרטגיה מוסדית לבינלאומיות, יתבקשו לצרף את מסמך האסטרטגיה למסמכים המוגשים לקול הקורא ולהוכיח כי הבקשה מקדמת את מטרות האסטרטגיה.

קול קורא זה מתניע תהליך שמעודד בניית תשתיות במוסדות הזוכים לקידום בינלאומיות בכלל ובהוראה בפרט. סוג התשתיות בהן תתמוך ות"ת ייקבעו בהתאם לסוג התכניות אשר המוסדות מבקשים לקיים (כגון הבאת סטודנטים בינלאומיים לתקופות קצרות או לתארים מלאים, מיקוד בחווית לימוד גלובלית של הסטודנטים הישראלים, בניית יכולות מקומיות ע"י שת"פ בינלאומי וכיו"ב). קול קורא זה ייערך באופן תחרותי וההצעות ישפטו בהתאם לקריטריונים המפורטים להלן. יש להדגיש כי ות"ת תתמוך אך ורק בהשקעות חד פעמיות לבניית תשתיות כנ"ל להתנעת וחיזוק הפעילות לקידום בינלאומיות ולא תתמוך בהוצאות שוטפות. בהתאם לכך, בקול קורא זה ות"ת לא תשתתף בהוצאות השתתפות בירידים בינלאומיים, כ"א אדמיניסטרטיבי, מלגות לסטודנטים וכד'. כמו כן, לא יוכרו להשתתפות ברכיבים של שדרוג והקמת תשתיות פיזיות.

לשם המחשה, להלן מספר דוגמאות של סוגי תשתיות בהן ות"ת תוכל לתמוך:

- **פיתוח אסטרטגיה מוסדית לנושא הבינלאומיות (אם טרם גובשה)**
- **בנייה ושדרוג של מערך לאיסוף וניתוח נתונים בדבר בינלאומיות (וסטודנטים בינלאומיים בפרט, אם רלוונטי)**
- בניית מערך מנהלי מוסדי לקידום שתופי פעולה מחקריים בינלאומיים

- מערך לפיתוח של קורסים/תכניות באנגלית או הסבה של קורסים/תכניות קיימים לאנגלית (הן לסטודנטים בינלאומיים והן לסטודנטים ישראלים) ו/או מערך הכשרות לסגל המקומי בנושא הוראה באנגלית/בכיתות הטרוגניות
- פיתוח מעטפת תמיכה לסטודנטים בינלאומיים (כגון הקמת מערך חונכות אישית ותמיכה שוטפת לסטודנטים, בניית תכניות אוריינטציה, הנחייה אקדמית וכד')
- בניית תכניות ייעודיות למשיכת פוסט-דוקטורנטים מצטיינים בינלאומיים ולתמיכה מיטבית בהם בזמן שהותם בישראל
- בניית תכניות לשילוב הסטודנטים הבינלאומיים באקדמיה ובתרבות הישראלית
- בניית מערכות תמיכה לסטודנטים ישראלים הלומדים בחו"ל
- בניית מערכי מיתוג ושיווק בינלאומי
- הקמת/שדרוג אתר אינטרנט בינלאומי

נדגיש כי רשימה זו הינה רשימת דוגמאות בלבד. ניתן להציע מרכיבי תשתית שונים המתאימים לצרכי המוסד, וות"ת תבחן את התמיכה התקציבית בהם.

ד. תנאי סף

מוסד מוכר להשכלה גבוהה המתוקצב ע"י ות"ת יוכל להתמודד בהתאם לקול קורא זה.

ה. עקרונות הבקשה

מסלול 1:

מוסדות שטרם גיבשו תכנית אסטרטגית מוסדית לבינלאומיות יוכלו להגיש בקשה להשתתפות ות"ת בהוצאות עבור פיתוח תכנית אסטרטגית, בסכום של עד 70% מסך העלות הכוללת לפיתוח התכנית ובכל מקרה לא יותר מ- 30,000 ₪ למוסד.

מסלול 2:

כל המוסדות זכאים להגיש בקשה להשתתפות ות"ת בהוצאות עבור הקמת תשתיות נוספות התומכות בפעילות בינלאומית כפי שתואר לעיל בסכום של עד 70% מסך העלות של התכנית הכוללת כך שמוסד שהגיש בקשה במקביל גם במסלול ה- 1 יזכה, בכל מקרה לא יותר מ- 470,000 ₪ למוסד, ומוסד שבחר להגיש בקשה רק במסגרת המסלול ה- 2 יזכה, בכל מקרה, לא יותר מהסך של 500,000 ₪.

ו. תמיכת ות"ת

- גובה סך השתתפות ות"ת בשני המסלולים לא יעלה על סכום של 500,000 ₪ למוסד.
- גובה השתתפות ות"ת בפועל ייקבע לאחר בחינת הבקשות ובכפוף לסכומים שפורטו לעיל. יצוין כי ניתן יהיה להגיש בקשה להשתתפות גם בגין רכיבים שהמוסד החל בביצועם ובלבד שהחל בהם בשנת תשע"ז.
- הגשת תכנית אסטרטגית מוסדית בנושא בינלאומיות עד לתאריך 28.7.2018 כמפורט בסעיף ז' לקול הקורא, תהווה תנאי לקבלת התקציב שישורין למוסד.

- יודגש כי התקצוב בתכנית הינו עבור התנעת התהליך במוסדות, ואינו משקף תקצוב מלא לתכניות או לתקציב הרב-שנתי.
- עם ההודעה למוסד על זכייתו, תועבר מקדמה בהיקף של 25% מסך השתתפות ות"ת בתכנית. יתרת התקציב תועבר עם אישור הצוות המקצועי במל"ג/ות"ת על ביצוע מלא של הרכיבים המאושרים להשתתפות.

ז. הנחיות הגשה:

- יש להגיש מסמך של עד 10 עמודים בשפה העברית או האנגלית בהתאם לפורמט בנספח א', המתאר את:
 - תמונת המצב במוסד בעניין בינלאומיות
 - על המוסדות אשר גיבשו אסטרטגיה מוסדית בנושא בינלאומיות לצרף את מסמך האסטרטגיה לבקשה ולנמק כיצד התשתיות המוצעות מקדמות את מטרות האסטרטגיה
 - על המוסדות שטרם גיבשו אסטרטגיה מוסדית לנושא בינלאומיות ו/או אינם ערוכים לאסוף ולנתח נתונים אודות בינלאומיות במוסד להגיש תכנית פעולה שתכלול בניית אסטרטגיה כני"ל. על התכנית לכלול גם לוחות זמנים צפויים וניתוח עלויות מפורט
 - מוסדות אשר מבקשים השתתפות ות"ת במסלול 2, נדרשים להגיש הצעות קונקרטיות לפיתוח התשתיות, עלויותיהן, ומתוך כך המרכיבים עבורם מבוקשת השתתפות ות"ת לקול קורא זה
 - תכנית עבודה ליישום הבקשה, כולל לוחות זמנים
- את הבקשה יש להגיש עד **31 לאוגוסט 2017**, חתומה ע"י נשיא המוסד, למריסה גרוס ירם, ממונה תחום סטודנטים בינלאומיים, באגף אסטרטגיה ובינלאומיות, marissag@che.org.il.

ז. תהליך השיפוט:

- (1) הבקשות במסלול (1) - לתמיכה בגיבוש אסטרטגיה מוסדית לבינלאומיות תיבחנה על פי איכות ורמת הבקשות באופן שרק בקשות שוועדת השיפוט תתרשם שהן ברורות והגיוניות יזכו לתקציב.
- (2) הבקשות במסלול (2) – לתמיכה בהקמת תשתיות נוספות התומכות בפעילות בינלאומית תיבחנה על-פי הקריטריונים הבאים לבחינת ובחירת ההצעות הזוכות:
 - באם קיימת – התאמת אסטרטגיית הבינלאומיות של המוסד ליעדיו, מטרותיו וחזונו הרחבים.
 - רלוונטיות התכנית המוצעת לאופי וצרכי המוסד ולאסטרטגיית הבינלאומיות שלו, אם קיימת.
 - רמת, איכות והיקף הפעילות הבינלאומית שכבר קיימת במוסד. יינתן יתרון ככל שרמת, איכות והיקף הפעילות הבינלאומית הקיימת במוסד גבוהה יותר.
 - איכות תכנית העבודה, לרבות ישימותה במסגרת לוחות הזמנים והתקציב.
 - השפעתן הצפויה של התשתיות המוצעות על התנעת פעילות במוסד לקידום הנושא.

- התאמה למדיניות מל"ג/ות"ת – ככל שמדובר בסטודנטים בינלאומיים נכנסים.⁶

הבקשות המוגשות בשני המסלולים תבחנה ע"י ועדת שיפוט שתמונה לנושא ע"י מל"ג וות"ת. גובה השתתפות ות"ת בפועל ייקבע ע"י ועדת השיפוט לאחר בחינת הבקשות ועד לסכומים שפורטו בסעיף ד'.

ח. התחייבויות המוסדות הזוכים:

בהתאם למטרות הקול הקורא כפי שפורטו לעיל, על המוסדות הזוכים יהיה:

(1) לערוך ישיבה ייעודית בנושא עם הצוות המקצועי של מל"ג/ות"ת במחצית הראשונה של שנת תשע"ח.

(2) להגיש למל"ג/ות"ת עד לתאריך 28.7.2018:

- מסמך האסטרטגיה המוסדית לבינלאומיות (שיגובש עד אז) חתום על ידי נשיא המוסד. מסמך זה יכלול את חזון המוסד, יעדים כמותיים ואיכותניים, מבנה ארגוני ותכנית אופרטיבית לפעילות.
- נתונים מקיפים אודות פעילות הבינלאומית במוסד (כגון מספר ופילוח הסטודנטים הבינלאומיים הלומדים במוסד, סטודנטים ישראלים הלומדים בחו"ל וכד') לשנים תשע"ו-תשע"ז. פורמט לדיווח יועבר לזוכים בהמשך.

(3) הגשת דיווחי ביצוע:

- דיווח אמצע- יוגש בחתימת סמנכ"ל הכספים של המוסד יוגש עד לתאריך 1.3.2018 בגין הביצוע וההוצאות בפועל של הרכיבים שאושרו והתקדמות התכנית הבינלאומית של המוסד ככלל.
 - דיווח סופי- יוגש בחתימת סמנכ"ל הכספים והנשיא של המוסד עד לתאריך 30.8.2018 בגין הביצוע וההוצאות בפועל של הרכיבים שאושרו והתקדמות התכנית הבינלאומית של המוסד ככלל.
- נדגיש כי העברת התקציב תועבר רק לרכיבים שהסתיימו ו/או הוקמו באופן מלא. אם המוסד לא יצליח לסיים רכיבים מסוימים מהתכנית עד המועד הנקוב לדיווח הסופי, תבחן האפשרות לשמירת התקציב עבורם לשנה עוקבת אחת, בכפוף לשיקול דעתה הבלעדי של ות"ת והתקדמות התכנית הבינלאומית של המוסד.

⁶ [ראו קישור](#) לקווי המדיניות בנושא סטודנטים בינלאומיים נכנסים שאושרו בישיבותיהן מיום 22.6.17 של ות"ת ומיום 19.7.17.

נספח א'

א) תמונת המצב במוסד בדבר בינלאומיות

1. אנא פרטו ככל שישנם נתונים אודות הפעילות הבינלאומית במוסד בתשע"ו (כגון שיתופי פעולה מחקריים בינלאומיים, סטודנטים בינלאומיים נכנסים, סטודנטים ישראלים הלומדים בחו"ל, חווית לימוד גלובלית לסטודנטים מקומיים, ניידות סגל, פרויקטים לבניית יכולות ועוד)
2. אילו גורמים במוסד מטפלים בנושא הבינלאומיות וכיצד האחריות על הנושא מחולקת בין הגורמים? איזה בעלות/תפקיד בהנהלה אחראית על הנושא?
3. על המוסדות אשר גיבשו אסטרטגיה מוסדית בנושא בינלאומיות לצרף את מסמך האסטרטגיה ולציין כיצד תואמת אסטרטגיית הבינלאומיות של המוסד ליעדיו, מטרותיו וחזונו הרחבים.
4. אנא הציגו את האתגרים העיקריים בקידום בינלאומיות הקיימות במוסדכם.
5. אנא פרטו את המהלכים האחרונים שנקטו לקידום בנושא במוסד

ב) התשתיות המוצעות להתנעת וחיזוק הפעילות הבינלאומית במוסד

1. אנא הציגו את התשתיות הנדרשות להתנעת וחיזוק הפעילות במוסד
2. כיצד תשתיות אלו יקדמו את הבינלאומיות של המוסד? כיצד הן ייתנו מענה לאתגרים שפורטו בסעיף א'.
3. למוסדות שגיבשו אסטרטגיה מוסדית לבינלאומיות - אנא נמקו כיצד התשתיות המוצעות יקדמו את מטרות האסטרטגיה.

ג) תכנית עבודה ליישום כולל לוחות זמנים לתשע"ז-תשע"ח

ד) בקשה תקציבית

יש לצרף טבלה מסודרת הכוללת את כלל הרכיבים הצפויים להתבצע במסגרת הקול הקורא עבורם מבוקשת השתתפות ות"ת ועלויותיהם המשוערות, לרבות מועד חזוי לביצועם באופן מלא.